

Київський університет імені Бориса Грінченка
Університетський коледж

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

ОБ

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

для студентів

спеціальності 081 Право
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Право

Київ – 2019

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<u>1363/19</u>
<i>УБ</i> (підпис)	(прізвище, ім'я, по-батькові)
«	» 2019 р.

Розробник: Припхан В.П., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Припхан В.П., викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

Голова циклової комісії (Н.К. Бурдіна)

Робочу програму перевірено
«30» серпня 2019 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи (З.Л. Гейхман)

Заступник директора
з навчальної роботи (Я.В. Карлінська)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6 / 180	
Курс	2	3
Семестр	4	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	2
Обсяг кредитів	4	2
Обсяг годин, в тому числі:	120	60
Аудиторні	64	40
Модульний контроль	8	4
Семестровий контроль		
Самостійна робота	56	20
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне право України» забезпечення оволодіння студентами основними положеннями Конституції України та конституційного законодавства в галузі державного та суспільного ладу, конституційно – правового статусу особи, форм прямого народовладдя, організації і здійснення законодавчої, виконавчої і судової влади та місцевого самоврядування, територіального устрою та іншими інститутами конституційного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційне право України» є: засвоєння студентами базових державно-правових положень національного законодавства, що є вихідними логічними засадами для галузевих юридичних наук та спеціальних правових дисциплін, ступінь засвоєння яких істотно вплине на подальше вивчення інших юридичних наук;

вивчення природи і закономірностей розвитку державно-правової сфери життя суспільства в рамках системного підходу, в якому Конституція України виступає як основа законодавства України.

ознайомлення студентів із структурою, основними положеннями Конституції України, основними закономірностями конституційного процесу в Україні;

вивчення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку та специфіки діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні;

формування у студентів юридичного мислення, політичної правової культури, зацікавленості їх у поглибленні і розширенні правознавчого світогляду, патріотизму, національної самосвідомості тощо;

набуття студентами навичок роботи з джерелами конституційного права, вміння користуватися ними у практичній діяльності;

В результаті вивчення дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- вміння визначати характерні риси державно-правової системи України;
- здатність визначати особливості та структуру законодавства України;
- готовність характеризувати конституційно-правовий статус, особливості формування, структуру та характер діяльності парламенту (Верховної Ради України), уряду (Кабінету Міністрів України), Президента України, органів самоврядування та місцевого управління; визначати повноваження та межі компетенції органів влади в Україні;
- вміння визначати особливості статусу особи, громадянина, іноземця та біженця в Конституції України; порівнювати права і обов'язки особи, громадянина, іноземця та біженця;
- здатність характеризувати особливості виборчого законодавства та процедури виборів в Україні;
- готовність використовувати набуті знання при вивченні інших галузей права України.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни «Конституційне право України» студент:

- визначає характерні риси державно-правової системи України;
- визначає та аналізує особливості та структуру законодавства України;
- характеризувати конституційно-правовий статус, особливості формування, структуру та характер діяльності парламенту (Верховної Ради України), уряду (Кабінету Міністрів України), Президента України, органів самоврядування та місцевого управління; визначати повноваження та межі компетенції органів влади в Україні;
- визначає особливості статусу особи, громадянина, іноземця та біженця в Конституції України; порівнювати права і обов'язки особи, громадянина, іноземця та біженця;
- визначає та характеризує особливості виборчого законодавства та процедури виборів в Україні;
- використовує набуті знання при вивченні інших галузей права України.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Лекцій	Семинарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ I. Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України						
1	Предмет Конституційного права України. Метод правового регулювання в Конституційному праві України	9	2	2	7	
2	Інститути Конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх структура, зміст, класифікація	9	2		7	
3	Місце і роль Конституційного права України в нормативно-правовій системі України. Поняття і зміст джерел Конституційного права України	4	2	2		
4	Поняття і основні властивості Конституції України. Конституційна система. Форма і структура Конституції України	8	2	2		2
	Всього	30	8	6	14	2
МОДУЛЬ II. Конституційний лад України						
5	Порядок набирання чинності Конституції України. Внесення змін до Конституції	2	2			
6	Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України	9	2	2	7	
7	Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. Статус Конституційного Суду України	9	2		7	
8	Повноваження, склад Конституційного Суду України.	6	2			2
9	Поняття, принципи Конституційного ладу України	4	2	2		
	Всього	30	10	4	14	2
МОДУЛЬ III. Конституційно-правовий статус особи						
10	Поняття конституційно-правового статусу особи. Концепція прав людини і її відбиття в Конституції України	9	2	2	7	
11	Система конституційних прав, свобод і обов'язків. Гарантії прав і свобод людини	6	2	2		
12	Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Поняття і зміст громадянства	7	2		7	
13	Підстави і форми набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Повноваження органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства	8	2	2		2
	Всього	30	8	6	14	2
МОДУЛЬ IV. Державний суверенітет. Виборче право						
14	Поняття правового статусу іноземців. Статус біженців. Подвійне громадянство. Підстави його виникнення	4	2			
15	Поняття і зміст державного суверенітету. Форма державного устрою України	9	2	2	7	
16	Територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.	4	2			
17	Суть і зміст виборчого права. Принципи виборчого права України	2	2			
18	Типи виборчих систем. Організація і порядок проведення виборів в Україні. Гарантії демократизму виборчої системи. Референдум	11	2	2	7	2
	Всього	30	10	4	14	2
	Разом за IV семестр	120	36	20	56	8

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Лекцій	Семинарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Індивідуальні заняття
МОДУЛЬ V. Верховна Рада України							
19	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	6	2	2			2
20	Зміст правового статусу народного депутата України	7	2		5		
21	Права і обов'язки народного депутата України. Гарантії депутатської діяльності	6	2	2			2
22	Поняття і зміст законодавчої діяльності	11	2	2	5	2	
	<i>Всього</i>	30	8	6	10	2	4
МОДУЛЬ VI. Державний апарат України							
23	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Зміст правового статусу народного депутата України. Конституційно-правовий статус Президента України	9	2		5		
24	Структура та повноваження Кабінету Міністрів України. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні	6	2	2			2
25	Система судової влади. Конституційні принципи правосуддя	2	2				
26	Поняття і принципи місцевого самоврядування. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування	7	2		5		
27	Порядок формування, організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Гарантії діяльності місцевого самоврядування	8	2	2		2	2
	Всього	30	8	4	10	2	4
	Разом за V семестр	60	18	10	20	4	8
	Разом за навчальним планом	180*	54	30	76	12	8

*із урахуванням МКР

4. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України

Лекція 1. Предмет Конституційного права України.

Метод правового регулювання в Конституційному праві України (2 год.).

Поняття, предмет правового регулювання конституційного права.

Забезпечення повновладдя народу України в політичній, соціально - економічній та соціально - культурній сферах життєдіяльності.

Фактичні відносини. Якісна характеристика держави. Визначення суб'єктів державної влади та засобів її реалізації. Взаємовідносини між органами влади, форму державно-територіального устрою.

Відносини між особою і державою – містить основоположні засади, а детальніше регламентовано галузями права.

Особливості прийомів та засобів установаження та застосування норм.

Прийоми та засоби регулюючого впливу права на суспільні відносини.

Норми конституційного права та закріплення статичної функції.

Основні поняття теми: народовладдя; державний суверенітет; розподіл влади; форма правління; форма державно-територіального устрою; людина; громадянин; іноземець; біженець; повновладдя народу; принцип розподілу влад; форми власності; організація влади; захист прав і свобод людини; метод заборони; метод дозволу; метод регламентування структури; безпосереднє конституційне закріплення; особливе коло закріплення; субординаційний характер; установчий характер.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-12, 26

Семинар 1. Предмет і методи Конституційного права України. Конституційне право України – як галузь, як наука (2 год.).

Лекція 2. Інститути Конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх структура, зміст, класифікація (2 год.)

Правовий інститут.

Інститут права. Інститут власності.

Конституційні інститути.

Особливий різновид норм системи національного права.

Особливості конституційно-правових норм.

Специфічні якості та ознаки конституційно правових норм.

Основні поняття теми: склад; взаємозв'язок; зв'язок з іншими галузями права; інститут прав і свобод людини громадянина; органів державної влади; інститут громадянства; інститут територіального устрою; інститут місцевого самоврядування; найвища юридична сила; специфіка структури; відсутність трьохелементної структури - (санкції); норми-цілі; норми-принципи; норми-дефініції; класифікація з певними критеріями.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-12, 26

Лекція 3. Місце і роль Конституційного права України в нормативно-правовій системі України. Поняття і зміст джерел Конституційного права України (2 год.)

Предметна характеристика відносин, що складають предмет правового регулювання конституційного права.

Особливий вид відносин - політичні відносини.

Система джерел права.

Безпосередня реалізація національного, державного, народного суверенітету. Відносини влади.

Основні поняття теми: повновладдя народу України; особливий вид відносин; влада; державна влада; ядро правової системи; творення права; форма вираження права; державна воля народу; акти-документи; прецеденти; традиції; вольовий характер; державна воля; матеріальні і процесуальні норми; статичний бік державно-правового становища суб'єктів конституційного права.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-12, 26

Семінар 2. Конституційно-правові норми, їх структура. Джерела Конституційного права України (2 год.)

Лекція 4. Поняття і основні властивості Конституції України. Конституційна система. Форма і структура Конституції України (2 год.)

Особливий інститут правової системи держави - Конституція.

Правове верховенство по відношенню до всіх нормативних актів.

Основи законності і правопорядку в країні.

Основні принципи устрою суспільства і держави.

Фактична і юридична конституція.

Конституційний лад - фактична конституція.

Структура Конституції України.

Основні поняття теми: юридичні властивості конституції; легітимність; реальність; верховенство в правовій системі; моноконституційний акт; неписана конституція; конституційна матерія; інститути та норми, які «вичерпують» її зміст.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-12, 26

Семінар 3. Зміст джерел Конституційного права України. Основні властивості Конституції України (2 год.)

МОДУЛЬ II. Конституційний лад України

Лекція 5. Порядок набирання чинності Конституції України. Внесення змін до Конституції України (2 год.).

Набирання чинності Конституції України.

Правові умови точного визначення часу набрання чинності.

Суб'єкти конституційної ініціативи.

Етапи прийняття.

Винятки щодо внесення змін до Конституції України.

Висновок Конституційного Суду.

Захист від змін.

Основні поняття теми: точний час набрання чинності; конституційні права; організаційна перебудова державних органів; специфіка порівняно з іншими законами; Президент України; народні депутати; більшість конституційного складу; висновок КСУ.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Лекція 6. Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України (2 год.)

Соціальні функції.

Правові функції.

Напрями регламентуючого впливу конституції.

Конституційний контроль.

Конституційний нагляд.

Органи та види конституційного контролю.

Основні поняття теми: політична функція; ідеологічна економічна; програмна; інформативна; установча; регулятивна; охоронна; правова охорона; конституційна юстиція; конституційна юрисдикція; правові наслідки контролю; конституційний контроль в Україні.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Семінар 4. Конституційна система. Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України (2 год.)

Лекція 7. Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства (2 год.)

Елемент державно-організованого суспільства.

Інтереси держави.

Інтереси громадянського суспільства.

Єдиний орган конституційної юрисдикції.

Захист конституційного ладу.

Основні поняття теми: загальнолюдські конституційні стандарти; конституційні ідеали; соціальна цінність; інтереси громадянського суспільства; конституційна юрисдикція та правовідносини що виникають в процесі здійснення діяльності суду; самостійний суб'єкт судової влади; правовий статус; принципи діяльності.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Лекція 8. Статус Конституційного Суду України. Повноваження, склад Конституційного Суду України (2 год.)

Конституційність.

Статус Конституційного Суду України. Завдання Конституційного Суду України.

Принципи діяльності Конституційного Суду України.

Порядок створення та повноваження Конституційного Суду України.

Тлумачення Конституції та законів.

Квоти щодо персонального складу та вимоги до суддів, їхній статус.

Повноваження Голови Конституційного Суду України.

Окрема думка судді Конституційного Суду України.

Основні поняття теми: суддя КСУ; Голова КСУ; спеціальне пленарне засідання; гарантії діяльності; право звернення до суду; висновок щодо імпідменту; акти КСУ;

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

Семінар 5. Конституційний Суд України. Принципи Конституційного ладу України (2 год.).

Лекція 9. Поняття, принципи Конституційного ладу України (2 год.)

Відтворення конституційного ладу.

Принципи конституційного ладу. Суверенність. Демократизм. Гуманізм. Реальність. Системність. Наступність.

Особливі принципи конституційного ладу.

Основні поняття теми: правовий статус особи; економічні відносини; політичне і духовне життя; суверенність; демократизм; гуманізм; реальність; системність; наукова обґрунтованість; історизм; наступність; гарантованість.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

МОДУЛЬ III. Конституційно-правовий статус особи

Лекція 10. Поняття конституційно-правового статусу особи. Концепція прав людини і її відбиття в Конституції України (2 год.)

Основні елементи правового статусу особи.

Поняття свободи людини.

Права та принципи людини і громадянина

Типологія правового статусу.

Ліберальна концепція правового статусу особи, прав людини.

Концепція правового статусу відповідно до мусульманського права.

Концепції соціалістичних конституцій.

Концепції що склалися в звичаєвому праві

Основні поняття теми: загальнолюдські цінності; фактичне становище людини; принцип рівноправності; непорушність прав; єдність прав; коло прав і свобод; невичерпність прав; взаємна відповідальність держави і особи; вільний розвиток особи; природні права людини; обмеження, що накладаються на особу; колективістський підхід; права трудящих; вселенський суверенітет; правовий обов'язок.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

Семінар 6. Конституційно-правовий статус особи. Права людини і громадянина (2 год.).

Лекція 11. Система конституційних прав, свобод і обов'язків. Гарантії прав і свобод людини (2 год.)

Основні конституційні права.

Конституційні свободи.

Конституційний статус особистості. Принципи, гарантії.

Соціально-економічні гарантії прав громадян.

Політичні та юридичні гарантії у конституційному праві у країнах з ринковою економікою.

Гарантії реалізації та захисту прав і свобод.

Основні поняття теми: громадянські, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні, сімейні права; основні обов'язки людини і громадянина; володіння власністю; свобода вибору; багатопартійність; опозиція; звернення до суду; роль судді у захисті конституційних прав; діяльність омбудсмена.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

Семінар 7. Система конституційних прав. Гарантії прав і свобод людини і громадянина (2 год.)

Лекція 12. Співвідношення норм міжнародного права та національного права.

Поняття і зміст громадянства (2 год.)

Співвідношення міжнародного і внутрішнього права: вплив міжнародних норм на національне законодавство; приведення національного права у відповідність з міжнародними договорами; проблеми застосування у випадках розбіжностей з одного і того ж предмета регулювання.

Питання громадянства України: Конституція України; Закону України «Про громадянство» від 18.01.2001 р.; міжнародні договори.

Основоположні принципи громадянства.

Основні поняття теми: створення; зміна; застосування; дипломатичне і консульське право; Міжнародна Конвенція «Про ліквідацію всіх форм расової дискримінації»; міжнародні пакти; конвенції; відсилка; рецепція; трансформація; пріоритетне застосування норм; громадянство; громадянин; правила міжнародного договору.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

Лекція 13. Підстави і форми набуття громадянства України. Припинення громадянства України (2 год.)

Підстави набуття громадянства України.

Прийняття до громадянства України за клопотанням особи.

Відмова в прийнятті до громадянства України.

Набуття громадянства дітьми та дітьми віком від 15 до 18 років.

Умови припинення громадянства: - внаслідок виходу; - внаслідок втрати; - за підстав, що передбачені міжнародними договорами .

Скасування рішення про оформлення набуття громадянства.

Компетенція Президента з питань громадянства; Комісія при Президентові.

Спеціально-уповноважений орган виконавчої влади з питань громадянства та підпорядковані йому органи.

Міністерство закордонних справ, дипломатичні представництва та консульські установи.

Основні поняття теми: єдине громадянство; правові відносини громадянства; народження; територіальний принцип; дозвіл на проживання; геноцид; дата набуття; статус біженця; дитячий заклад; згода неповнолітнього; вихід; втрата; обман чи подання неправдивих відомостей; фальшиві документи; суттєві факти; Указ Президента України; подання про втрату; свідоцтво про належність до громадянства; проїзні документи дитини; облік осіб; оскарження в суд; відповідальність посадових осіб.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 3-7, 12-26

Семінар 8. Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Поняття та зміст громадянства (2 год.)

МОДУЛЬ IV. Державний суверенітет. Виборче право

Лекція 14. Поняття правового статусу іноземців. Статус біженців. Подвійне громадянство.

Підстави його виникнення (2 год.)

Рівність прав іноземців, біженців, мігрантів з громадянами України.

Обмеження прав іноземців, біженців, мігрантів.

Стадії надання статусу біженців.

Втрата статусу біженця та позбавлення статусу біженця.

Права і обов'язки біженців.

Належність до громадянства двох держав.

Виникнення подвійного громадянства.

Інститут подвійного громадянства.

Основні поняття теми: апатриди; іноземні громадяни; недоторканість; таємниця листування; обмеження на посади та зайняття певною трудовою діяльністю; військовий обов'язок; процесуальні права; видворення за межі України; переслідування за певними ознаками; компетенція державних органів; клопотання особи; втрата статусу; біпатризм; «право крові»; «право ґрунту»; натуралізація; військова служба; інститут подвійного громадянства в Україні

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Лекція 15. Поняття і зміст державного суверенітету. Форма державного устрою України (2 год.)

Суверенітет – необхідна політична та юридична ознака держави.

Єдність та верховенство державної влади.

Національний суверенітет.

Територіально - організаційна структура держави.

Поєднання принципу унітаризму та принципу федералізму.

Історичні передумови становлення державного устрою України.

Основні поняття теми: верховенство; завдання; функції; повноваження; межі в міжнародному спілкуванні; верховенство влади; єдність; міждержавне спілкування; Декларація про державний суверенітет від 16.07.1990 року; сутність суверенітету; повновладдя нації; демократичний принцип; традиції; умови виникнення; наслідки і спадок; національний склад; рівень культури; урядова вертикаль; принцип федералізму; Автономна Республіка Крим.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Семінар 9. Поняття і зміст суверенітету. Форма державного устрою України (2 год.)

Лекція 16. Територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим (2 год.)

Система відносин між державною та територіальними складовими.

Система адміністративно-територіального устрою України.

Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

Законодавча, виконавча влада Автономної Республіки Крим.

Основні поняття теми: унітарна держава; регіональні інтереси; АРК; область; район; місто; райони в місті; селища; села; місцеве самоврядування; військові бази; акти Верховної Ради АРК; рішення Ради Міністрів АРК; правосуддя; представник Президента України в АРК;

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-8, 11-16

Лекція 17. Суть і зміст виборчого права. Принципи виборчого права України (2 год.)

Виборча система – як елемент будь-якої демократії.

Порядок формування представницьких органів держави.

Періодичність, всенародність, остаточність виборів.

Конституційно-правовий інститут виборів.

Основні поняття теми: конкуренція; опозиція; виборець; віковий ценз; активне виборче право; пасивне виборче право; загальність виборчого права; юридичний, фактичний, потенціальний виборчий корпус; вотум; рівність, таємниця голосування.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-8, 11-16

Лекція 18. Типи виборчих систем. Організація і порядок проведення виборів в Україні.

Гарантії демократизму виборчої системи. Референдум (2 год.)

Виборчий процес.

Призначення виборів.

Висування кандидатів.

Голосування.

Підрахунок голосів і визначення результатів виборів.

Дійсний демократизм виборчої системи.

Конституційне закріплення принципів виборчого права.

Гарантії діяльності кандидатів в депутати.

Фінансування виборів та відповідальність за порушення законодавства про вибори депутатів.

Референдум.

Основні поняття теми: межі часу коли повинні відбутися вибори; змішана система, постійна основа; виборчі округи; списки виборців; реєстрація; виборча компанія; фінансування; бюлетені; мажоритарна, пропорційна, змішана, партійна виборчі системи; рівність; заборона обмежень; невтручання органів державної влади у виборчий процес; кошти Державного бюджету України; Центральна виборча комісія; виборчі комісії; таємниця голосування; загальнодержавний та місцевий референдум; конституційний референдум.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-8, 11-16

Семінар 10. Організація і проведення виборів (2 год.)

МОДУЛЬ V. Верховна Рада України

Лекція 19. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (2 год.)

Верховна Рада — єдиний орган законодавчої влади в Україні.

Верховна Рада — Парламент України.

Парламент і парламентаризм.

Становлення та розвиток парламентаризму в Україні.

Порядок формування, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

Функції Верховної Ради України.

Законодавча функція.

Установча функція.

Функція парламентського контролю.

Компетенція (повноваження) Верховної Ради України.

Законодавчі повноваження.

Питання, що регулюються виключно законами України.

Установчі повноваження. Контрольні повноваження.

Структура Верховної Ради України, її елементна характеристика.

Органи та керівні посадові особи Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради України: порядок його обрання та повноваження.

Заступники Голови Верховної Ради України.

Комітети Верховної Ради України: порядок формування, основні функції, повноваження, форми діяльності.

Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.

Органи парламентського контролю.

Порядок роботи Верховної Ради України. Сесії Верховної Ради України.

Порядок скликання та порядок проведення сесій Верховної Ради України.

Розгляд питань і порядок голосування на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

Регламент Верховної Ради України.

Апарат Верховної Ради України.

Основні поняття теми: парламент, парламентаризм, комітети Верховної Ради України, тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії, регламент, сесія, пленарні засідання.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-12, 36

Семінар 11. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (2 год.)

Лекція 20. Зміст правового статусу народного депутата України (2 год.)

Народний депутат України — головний елемент у структурі Верховної Ради України.

Статус народного депутата України.

Принципи статусу народного депутата України.

Депутатський мандат.

Вільний депутатський мандат.

Імперативний депутатський мандат.

Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності.

Строк повноважень народного депутата України.

Дострокове припинення повноважень народного депутата України.

Основні поняття теми: народний депутат, депутатський мандат.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-12, 36

Лекція 21. Права і обов'язки народного депутата України. Гарантії депутатської діяльності (2 год.)

Повноваження народного депутата України у Верховній Раді України.

Форми діяльності народного депутата України серед виборців та у Верховній Раді України.

Права і обов'язки народного депутата України.

Депутатський запит.

Депутатське звернення

Гарантії депутатської діяльності.

Депутатський імунітет (недоторканність).

Парламентська більшість і парламентська опозиція.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Рахункова палата.

Основні поняття теми: народний депутат, депутатський запит, депутатське звернення, депутатський імунітет (недоторканність), комітети, уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-12, 36

Семінар 12. Конституційно-правовий статус народного депутата України (2 год.)

Лекція 22. Поняття і зміст законодавчої діяльності (2 год.)

Законодавчий процес.

Законодавча ініціатива.

Суб'єкти права законодавчої ініціативи.

Попереднє обговорення законопроектів у комітетах Верховної Ради України.

Порядок обговорення законопроекту на пленарних засіданнях Верховної Ради України в ході трьох читань.

Прийняття законопроекту.

Підписання закону Президентом України. Накладання вето.

Оприлюднення законів та інших актів Верховної Ради України.

Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України.

Основні поняття теми: законодавчий процес, законодавча ініціатива, законопроект, вето.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 1-12, 36

Семінар 13. Поняття і зміст законодавчої діяльності (2 год.)

МОДУЛЬ VI. Державний апарат України

Лекція 23. Конституційно-правовий статус Президента України (2 год.)

Єдиний орган законодавчої влади в Україні.

Повноваження Верховної Ради України. Тимчасові слідчі комісії.

Сукупність прав, обов'язків і відповідальність народного депутата України.

Повноваження народного депутата України. Гарант державного суверенітету та територіальної цілісності України, додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина, глава держави.

Повноваження Президента України. Структура Адміністрації Президента України.

Припинення повноважень Президента України достроково.

Основні поняття теми: парламент; конституційний склад Верховної Ради України; строки повноважень; повноваження; закон; постійна основа; засідання Верховної Ради; законотворча діяльність; Президент України; представницький мандат; дострокове припинення повноважень народного депутата; депутатський запит; обов'язки народного депутата; депутатська недоторканість; державний суверенітет; присяга народів; ввірчі грамоти; імпичмент; Представник в Конституційному Суді та Верховній Раді; Представник Президента в Кабінеті Міністрів України; Представник на Чорнобильській АЕС.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 8-12, 20-22, 28

Лекція 24. Структура та повноваження Кабінету Міністрів України.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні (2 год.)

Вищий орган в системі органів виконавчої влади.

Склад Кабінету Міністрів України.

Акти Кабінету Міністрів України.

Повноваження Кабінету Міністрів України.

Система центральних органів виконавчої влади.

Структура та функції центральних органів виконавчої влади.

Склад і структура місцевих державних адміністрацій.

Основні поняття теми: виконавча та розпорядча функція; Прем'єр-міністр; міністерство; державні комітети; спеціальний статус; нормативно-правові акти; територіальні органи; урядові органи державного управління; юридична особа;

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 8-12, 20-22, 28

Семінар 14. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні (2 год.)

Лекція 25. Система судової влади. Конституційні принципи правосуддя (2 год.)

Забезпечення верховенства права в житті суспільства, здійснення правосуддя.

Судова система України.

Судовий процес.

Право на захист в суді порушених справ і свобод.

Принципи правосуддя.

Основні поняття теми: судочинство; суддя; вищі судові органи; військовий суд; кодифіковані акти; «іменем України»; об'єктивна істина; правосуддя; принцип законності, гласності, рівності всіх учасників, незалежності суддів, здійснення правосуддя тільки судом.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 8-12, 20-22, 28

Лекція 26. Поняття і принципи місцевого самоврядування. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування (2 год.)

Територіальна громада.

Органи місцевого самоврядування.

Посадові особи органів місцевого самоврядування.

Принципи місцевого самоврядування.

Система місцевого самоврядування.

Повноваження органів місцевого самоврядування.

Повноваження сільського, селищного, міського голови.

Основні поняття теми: територіальна громада; місцеве самоврядування; структурно організований колектив службовця; місцевий бюджет; виконавчі органи; народовладдя; гласність; законність; колегіальність; виборність; державна підтримка; судовий захист; місцевий референдум; загальні збори громадян; виконавчі органи; громадські слухання; державний контроль; обмеження прав територіальних громад; символіка.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 8-12, 20-22, 28

Лекція 27. Порядок формування, організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Гарантії діяльності місцевого самоврядування (2 год.)

Порядок формування рад.

Загальний склад ради.

Організація роботи ради.

Повноваження депутата ради.

Повноваження голови, заступника, секретаря ради.

Повноваження органу самоорганізації населення, дострокове припинення повноважень.

Основні поняття теми: сесія ради; протоколи сесії ради; постійні комісії; тимчасові контрольні комісії; депутат; секретар; виконавчий комітет; голова ради; президія ради; акти органів і посадових осіб органів місцевого самоврядування; самостійне реалізування; інтереси місцевого самоврядування; незаконні акти; акти голів ради; підзвітність; підконтрольність; компетентний орган; місцевий референдум; позачергові вибори голови; саморозпуск.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 8-12, 20-22, 28

Семінар 15. Принципи місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування (2 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Конституційне право України» оцінюються в 4 семестрі за 12-бальною, а в 5 семестрі - за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Критерії оцінювання за дванадцятибальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень
I. Початковий	1	Студент усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Студент на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Студент одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Студент відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Студент відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Студент у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Студент самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Студент в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою викладача; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою викладача
	9	Студент оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності
IV. Високий	10	Студент вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою викладача тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого студента

	11	Студент володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Студент ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Вид діяльності студентів	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	4	4	5	5
2. Відвідування семінарів (практичних)	1	3	3	2	2
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10
4. Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ, повідомлення, участь в дискусії)	10	2	20	1	10
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Всього			62		52
Максимальна кількість балів		114			
Коефіцієнт		1,9			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	Предмет Конституційного права	5
2	Конституційно-правові норми, структура	5
3	Конституційна система	5
4	Конституція - як Основний Закон	5
5	Поняття конституційно – правового статусу особи	5
6	Система конституційних прав	5
7	Поняття і зміст державного суверенітету	5
8	Виборче право	5
9	Гарантії депутатської діяльності	5
10	Державний апарат	5
11	Місцеве самоврядування в Україні	5
12	Місцеві органи виконавчої влади в Україні	5
	Разом	

6. Критерії оцінювання самостійної роботи.

5 балів – завдання виконані в повному обсязі, студент має системні, дієві знання, володіє понятійним апаратом, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані, не мають помилок.

4 бали – робота виконана в повному обсязі, але має деякі неточності і незначні помилки; достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

3 бали – поверхневе знання змісту тем з дисципліни, труднощі при використанні понятійного апарату, відсутність міцних логічних зв'язків і послідовності у розумінні навчального предмету.

2 бали – студент знайомий з матеріалом, але не виділяє основних положень, допускає суттєві помилки, які викривлюють зміст, не вміє користуватися термінологією і поєднувати теоретичні засади з практичним їх втіленням.

1 бал – не виявляє розуміння матеріалу, має розрізненні знання, допускає грубі помилки, обсяг виконаного завдання менше 20%.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю – модульна контрольна робота

Форма проведення – письмова.

Час проведення – 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання:

Письмові відповіді на теоретичні питання (розв'язання юридичних задач) оцінюються в залежності від правильності та повноти відповіді.

Виконання тестових завдань оцінюється в 1 бал за кожну правильну відповідь

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення семестрового контролю *екзамен*.

Умова допуску – виконання всіх видів практичних завдань з дисципліни і отримання від 35 до 60 балів за семестр.

Форма проведення екзамену – письмова.

Час проведення – 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 40 балів

Критерії оцінювання:

Письмові відповіді на 2 теоретичних питання – 30 балів

Виконання тестових завдань – 10 балів

Перелік допоміжних матеріалів: немає

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття і предмет конституційного права України як провідної галузі національного права України.
2. Метод конституційно-правового регулювання.
3. Інститути конституційного права України: поняття і види.
4. Конституційно-правові норми: поняття, структура, зміст, класифікація.
5. Конституційне право України як наука: поняття і предмет.
6. Конституційно-правові відносини: поняття, особливості, суб'єкти та об'єкти.
7. Джерела конституційного права України як галузі права: поняття, основні вимоги до джерел, види джерел.
8. Конституційно-правова відповідальність: поняття, види, форми (санкції).
9. Поняття і загальна характеристика конституції як Основного Закону держави. Соціально-політична сутність конституції.
10. Юридичні властивості, функції і принципи Конституції України.
11. Класифікація, форма і структура конституцій.
12. Правова охорона Конституції України.
13. Підготовка, прийняття та зміна конституції.
14. Поняття, суть і ознаки конституційного ладу України.

15. Гарантії конституційного ладу України.
16. Поняття і принципи державного ладу України.
17. Поняття і сутність суспільного ладу.
18. Конституційно-правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права: поняття, елементи та їх загальна характеристика.
19. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні.
20. Громадянство України: поняття, принципи, підстави набуття та припинення.
21. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні: поняття, особливості національного режиму.
22. Правовий статус біженців: поняття, особливості, підстави втрати та позбавлення статусу біженця.
23. Громадянські і політичні права і свободи людини і громадянина в Україні
24. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні
25. Поняття, основні форми, функції та механізм безпосередньої демократії.
26. Вибори: поняття, види. Принципи виборів: поняття, види, характеристика.
27. Поняття й види виборчих систем: мажоритарна, пропорційна, змішана (їх загальна характеристика).
28. Виборчий процес: поняття, суб'єкти, стадії, їх загальна характеристика.
29. Поняття і види референдумів. Предмет всеукраїнського і місцевих референдумів.
30. Державна влада: зміст, мета, функції, принципи організації та діяльності органів державної влади: поняття і види.
31. Верховна Рада України: поняття, риси, функції. Види парламентів.
32. Порядок формування Верховної Ради України.
33. Конституційний склад і структура Верховної Ради України.
34. Депутатські групи і фракції у Верховній Раді України: поняття, порядок створення, повноваження.
35. Голова і заступники голови Верховної Ради України: порядок обрання і призначення, повноваження.
36. Постійні комітети і тимчасові комісії Верховної Ради України (основні функції, повноваження, форми роботи, порядок прийняття та види актів).
37. Рахункова палата Верховної Ради України: порядок формування, повноваження, організація роботи.
38. Законодавчий процес та його стадії.
39. Повноваження, права і обов'язки народного депутата України
40. Поняття глави держави і його місце в механізмі державної влади України. Конституційні основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою України і органами виконавчої та судової влади.
41. Порядок обрання Президента України.
42. Функції, компетенція та повноваження Президента України.
43. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України.
44. Адміністрація Президента України: порядок формування, структура, повноваження.
45. Статус, склад, порядок формування та повноваження Ради національної безпеки і оборони України.
46. Поняття і сутність виконавчої влади. Система органів виконавчої влади України.
47. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування.
48. Компетенція Кабінету Міністрів України. Організація роботи Кабінету Міністрів України.
49. Центральні органи виконавчої влади: поняття, система, порядок формування, організація роботи основні задачі і функції.
50. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій: порядок формування, структура, функції і повноваження місцевих державних адміністрацій.
51. Порядок призначення і відповідальність голів місцевих державних адміністрацій. Підстави і порядок припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.
52. Поняття і сутність судової влади і правосуддя. Конституційні принципи правосуддя.
53. Система судів загальної юрисдикції. Функції і повноваження судів загальної юрисдикції.

54. Порядок призначення й обрання суддів. Припинення повноважень суддів.
55. Народні засідателі, присяжні: порядок обрання, повноваження, гарантії діяльності.
56. Правовий статус суддів. Гарантії незалежності і недоторканності суддів.
57. Вища Рада юстиції: порядок формування, склад, основні функції і повноваження.
58. Адвокатура України: поняття, повноваження адвоката, адвокатська таємниця.
59. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Підстави припинення повноважень суддів Конституційного Суду України.
60. Завдання, функції і повноваження Конституційного Суду України.
61. Поняття, сутність, система і структура органів прокуратури України.
62. Функції і повноваження прокуратури.
63. Термін і порядок призначення та припинення повноважень Генерального прокурора України й інших прокурорів.
64. Принципи організації діяльності органів прокуратури. Акти органів прокуратури.
65. Поняття територіального устрою України. Поняття державної території. Державний кордон України.
66. Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою України. Поняття та види адміністративно-територіальних одиниць.
67. Територіальна автономія: суть, особливості, відмінності від місцевого самоврядування.
68. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Територія, символи і столиця АРК. Органи влади АРК: загальна характеристика.
69. Поняття місцевого самоврядування і його природа. Місцеве самоврядування і місцеве управління.
70. Принципи, завдання та функції місцевого самоврядування в Україні.
71. Історія становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.
72. Поняття та складові системи місцевого самоврядування в Україні.
73. Порядок формування і компетенція органів та посадових осіб місцевого самоврядування: депутатів і голів сільських, селищних і міських рад; районних і обласних рад та голів цих рад; виконавчих органів рад, органів самоорганізації населення.
74. Правовий статус депутатів місцевих рад.
75. Організаційно-правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування.
76. Поняття та об'єкти комунальної власності.
77. Гарантії прав місцевого самоврядування.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Кількість балів	Оцінка
100-90	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
69-74	Задовільно
60-68	Достатньо
0-59	Незадовільно

7. Навчально-методична картка дисципліни «Конституційне право України»

Разом: 180 год., лекції – 54 год., семінарські заняття - 30 год., самостійна робота – 76 год., індивідуальні заняття – 8 год., підсумковий контроль – 12 год.

Модуль	МОДУЛЬ I. Основні теоретичні положення предмету, методу, системи Конституційного права України				МОДУЛЬ II. Конституційний лад України					МОДУЛЬ III. Конституційно-правовий статус особи				МОДУЛЬ IV. Державний суверенітет. Виборче право				
Тема модуля	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Лекції																		
Дати																		
Теми лекцій	Предмет Конституційного права України. Метод правового регулювання в Конституційному праві України	Інститути Конституційного права України. Конституційно-правові норми, їх структура, зміст, класифікація	Місце і роль Конституційного права України в нормативно-правовій системі України. Поняття і зміст джерел Конституційного права України	Поняття і основні властивості Конституції України. Конституційна система. Форма і структура Конституції України	Порядок набрання чинності Конституції України. Внесення змін до Конституції України	Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України	Роль Конституції України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства	Статус Конституційного Суду України. Повноваження, склад Конституційного Суду України	Поняття, принципи Конституційного ладу України	Поняття конституційно-правового статусу особи. Концепція прав людини і її відбиття в Конституції України	Система конституційних прав, свобод і обов'язків. Гарантії прав і свобод людини	Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Поняття і зміст громадянства	Підстави і форми набуття громадянства України. Припинення громадянства України	Поняття правового статусу іноземців. Статус біженців. Подвійне громадянство. Підстави його виникнення	Поняття і зміст державного суверенітету. Форма державного устрою України	Територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим	Суть і зміст виборчого права. Принципи виборчого права України	Типи виборчих систем. Організація і порядок проведення виборів в Україні. Гарантії демократизму виборчої системи. Референдум
Теми семінарських занять	Семінар 1. Предмет і методи Конституційного права України. Конституційне право України – як галузь, як наука (2 год.)		Семінар 2. Конституційно-правові норми, їх структура. Джерела Конституційного права України (2 год.)	Семінар 3. Зміст джерел Конституційного права України. Основні властивості Конституції України (2 год.)		Семінар 4. Конституційна система. Функції Конституції України. Правова охорона Конституції України (2 год.)		Семінар 5. Конституційний Суд України. Принципи Конституційного ладу України (2 год.)		Семінар 6. Конституційно-правовий статус особи. Права людини і громадянина (2 год.)	Семінар 7. Система конституційних прав. Гарантії прав і свобод людини і громадянина (2 год.)		Семінар 8. Співвідношення норм міжнародного права та національного права. Поняття та зміст громадянства (2 год.)		Семінар 9. Поняття і зміст суверенітету. Форма державного устрою України (2 год.)			Семінар 10. Організація і проведення виборів (2 год.)
поточний контроль				МКР					МКР				МКР					МКР

Модуль	МОДУЛЬ V. Верховна Рада України				МОДУЛЬ VI. Державний апарат України				
Тема модуля	МОДУЛЬ V. Верховна Рада України				МОДУЛЬ VI. Державний апарат України				
Лекції	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Дати									
Теми лекцій	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	Зміст правового статусу народного депутата України	Права і обов'язки народного депутата України. Гарантії депутатської діяльності	Поняття і зміст законодавчої діяльності	Конституційно-правовий статус Президента України	Структура та повноваження Кабінету Міністрів України. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні	Система судової влади. Конституційні принципи правосуддя	Поняття і принципи місцевого самоврядування. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування	Порядок формування, організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Гарантії діяльності місцевого самоврядування
Теми семінарських занять	Семінар 11. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (2 год.)		Семінар 12. Конституційно-правовий статус народного депутата України (2 год.)	Семінар 13. Поняття і зміст законодавчої діяльності (2 год.)		Семінар 14. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні (2 год.)			Семінар 15. Принципи місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування (2 год.)
Види поточного контролю				МКР					МКР
Підсумковий контроль	Екзамен								

8. Рекомендована література

Базова

1. Конституційне право України [Текст] : підручник / [Алмаші І. М. та ін.] ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. - 8-е вид., перероб. та допов. - Ужгород : Гельветика, 2016. - 474 с.
2. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. - 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. - К.: 2012. - 727 с.
3. Крусян А.Р. Конституційне право України [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. Р. Крусян ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. конституц. права. - Одеса : Фенікс, 2015. - 134, [3] с.
4. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: наич. посіб. / О.В.Совгіря, Н.Г.Шукліна. — 2-ге вид., перероб. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 544 с.
5. Юринець Ю.Л. Конституційне право України [Текст] : навч. посіб. / Ю. Л. Юринець ; Нац. авіац. ун-т. - Ужгород : Бреза, 2014. - 367 с.

Допоміжна

1. Актульні проблеми конституційного права України: підручник /за заг. ред. проф. Олійника. А.Ю. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 554 с.
2. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях [Текст] : навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів / Ф. В. Веніславський ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2014. - 374 с.
3. Демків Р. Я. Конституційне право України. Курс лекцій. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. - 332 с.
4. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права. – Харків: Право, 2008.
5. Виборче законодавство України: проблеми та шляхи їх вирішення.-К.: ФАДА, ЛТД, 2005.
6. Влада в Україні: шляхи до ефективності. : Всеукр. форум учених-правознавців. / відп. ред. О. Д. Святоцький. — К.: Ін Юре, 2010. — 686 с.
7. Карпачова Н. І. Стан дотримання Україною європейських стандартів з прав і свобод людини: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з нагоди 60-річчя Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.-К., 2010.-194 с.
8. Карпачова Н. І., Оніщенко Н. М., Зайчук О. В., Сіренко В. Ф., Журавський В. С. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні.-К.: Юридична думка, 2007.
9. Шаптала Н. К. Конституційне право України: [навч. посіб.] / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня – Запоріжжя: Дике Поле, 2012. – 479 с.
10. Кафарський В. І. Політична партії в Україні: конституційно-правове регулювання організації та діяльності: Монографія.-К.: Логос, 2008.
11. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2007.-504 с.
12. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для студ. ВНЗ та працівників місцевого самоврядування. — К. : "Правова єдність", всеукраїнська асоціація видавців, 2008.
13. Конституційна юрисдикція: підручник / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за ред. Ю. Г. Барабаша, А. О. Селіванова; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". – Х.: Право, 2012. – 166 с.
14. Конституційне право України : темат. слов. / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т; [упоряд.: Галунько В. В. та ін.; за ред. В. В. Галунька] — Херсон: Херсон. міська друк., 2010. — 131 с.
15. Конституційне право України : темат. слов. / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т; [упоряд.: Галунько В. В. та ін.; за ред. В. В. Галунька] — Херсон: Херсон. міська друк., 2010. — 131 с.
16. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г, Барабаша. —Х.: Право, 2008. – 416 с.
17. Конституційне право України: темат. слов. / упоряд.: В. В. Галунько [та ін.]; М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т. – Херсон: Херсон. міськ. друк., 2010. – 131 с.

18. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / за редакцією академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. -К.: Видавництво «Юридична думка», 2008.
19. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях навч. посіб. / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. — Х.: ХУПС, 2010. — 171 с.
20. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. — К.: Ін Юре, 2010. — 629 с.,
21. Кравченко В. В. Конституційне право України: навч. посіб. — Вид. 7-е, випр. та доп. - К. : Атіка, 2009.
22. Лациба М. В., Вінніков О. Ю., Сідельник Л. Л., Український Д. Я. Пріоритети розвитку громадянського суспільства України / Український незалежний центр політичних досліджень. - К., 2008.
23. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики. / О. В. Батанов; [відп. ред. М. О. Баймуратов]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К.: Юрид. думка, 2010. — 653 с.
24. Нестеренко О., Северин О. Право на доступ до інформації: теорія та практика / Харківська правозахисна група. — Х. : Права людини, 2008.
25. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних прав людини і громадянина в Україні: Монографія.- К., 2008.- 472 с.
26. Орленко В. І. Конституційне право України: посіб. для підготов. до іспитів / В. І. Орленко, В. В. Орленко. — 4-те вид., стер. — К.: Вид. Паливода А. В., 2010. — 152 с. Конституційне право України: посіб. для підготов. до іспиту / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. — Х.: Право, 2012. — 303 с.
27. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. - К.: «Ліра К», 2011- 560с.
28. Прієшкіна О. В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку: монографія. - О. : Фенікс, 2008.
29. Рудик П. А. Коментар до конституційних змін: Навч. пос.-К.: Центр учбової літератури, 2008.
30. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : академічне видання / О. В. Скрипнюк. - Х.: Право, 2009. - 468 с.
31. Федоренко В. Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти : Монографія / В. Л. Федоренко. — К.: Ліра-К. — 2009.
32. Хабриєва Т.Я. Теория современной конституции / Хабриєва Т. Я., Чиркин В.Е. — М.: Норма, 2005.
33. Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Монографія / За ред. В. Л. Федоренка. —К.: Ліра-К. — 2009.
34. Чушенко В. І. Конституційне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Чушенко, І. Я. Заяць; за заг. ред. В. І. Чушенка; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Вид. 2-ге, допов. і переробл. — К.: Ін Юре, 2009. — 547 с.

9. Додаткові ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua> Кабінет міністрів України. Офіційний сайт
 2. <http://www.pravo.org.ua> Центр політико-правових реформ
 3. <http://www.president.gov.ua/> Президент України. Офіційний сайт
 4. <http://zakon4.rada.gov.ua/> Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство)
- Демків Р. Я. Конституційне право України. Курс лекцій. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. - 332 с.
http://e-pidruchniki.com/book/2_Konstituciine_pravo_Ukraini.html
- Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. —Х.: Право, 2008. — 416 с.
<http://uristinfo.net/2010-12-18-14-34-28/269-konstitutsijne-pravo-ukrayini-kolisnik-barabash.html>